

bliżej ją określić, mianowicie jako duchowość roku liturgicznego. Należy tu również przypomnieć św. Teresę od Dzieciątka Jezus, która jakże sobie bardzo ceniła posługę w zakrystii. Z jaką miłością i czcią podchodziła ona do wszystkich świętych znaków!

Trudno tu nie odwołać się jeszcze do jednej postaci, mianowicie bł. Michała Giedroycia — zakrystianina z kościoła Św. Marka w Krakowie, który żył w latach 1425—1485. Był on pokornym, odsuniętym od spraw tego świata do zakrystii zakonnikiem. Choć pochodził z książęcego rodu, to jednak nie czuł się upokorzony tą posługą w zakonie, ale prawdziwie był nią zaszczycony. O nim to Maciej Karpiga z Miechowa (1457—1523) w swojej kronice zapisał: „W kościele ustawiczny albo do Mszy świętej służył, albo Ołtarz ubierał, albo kościół umiał: przed krucyfiksem... gdy się modlił Mękę Chrystusa Pana rozmyślając, często bywał zachwycony...”.

Zaś Ojciec święty Jan Paweł II, charakteryzując jego duchową sylwetkę, tak pisze w liście z okazji 500-lecia Jego śmierci: „Michał Giedroyc wytrwał do końca — wierny Chrystusowi i Jego Matce, wierny powołaniu zakonnemu, wierny regule, której realizacji podjął się przez śluby zakonne, wierny posłudze zleconego urzędu zakrystianina, skromne zadania spełniając w wielki sposób. Umartwiony przez szczególne pokrewieństwo z krzyżem, znalazł w nim najprostszą drogę do nieba”. A dalej wyraził Ojciec święty swe życzenie: „Niechaj zwłaszcza zakrystianie widzą w Michale Giedroyciu swój wzór i niech posługują Chrystusowi Panu obecnemu w kościele — tak jak On to czynił — w cierpliwości i miłości”.

Kraków

KS. STEFAN KOPEREK CR

* Konferencja wygłoszona w dniu 14.09.1989 w Częstochowie w ramach dni skupienia dla sióstr pracujących w parafiach.

S P R A W O Z D A N I A I W I A D O M O Ś C I

Ks. Jerzy Chmiel

VI COLLOQUIUM BIBLICUM W WIEDNIU (1990)

Już po raz szósty miało miejsce w Wiedniu, w dniach 24—28 X 1990, spotkanie bibliotów znane pod nazwą Colloquium biblicum. Sprawozdania z tych spotkań były regularnie umieszczane na łamach RBL; z pewnym opóźnieniem zostaje pomieszczone spra-

wozdanie z VI Colloquium, w którym wzięło udział 50 biblistów: 10 z Polski, 15 z Jugosławii, 11 z Austrii, 5 z Czecho-Słowacji, 5 z Węgier, 2 z Niemiec (b. NRD), 1 z Górnej Adygi i 1 z Rumunii. Ten zestaw uczestników jest charakterystyczny, gdyż po raz pierwszy spotkali się uczestnicy z tzw. krajów postkomunistycznych w nowej sytuacji po „wiosnie ludów” 1989 roku. W niniejszym krótkim sprawozdaniu będę się trzymał klucza tematycznego, a nie chronologicznego kolejności wystąpień.

Tematem spotkania było „Królestwo Boże w Starym i Nowym Testamencie”. Pierwszym tematycznie referatem ze ST był referat ks. Ł. Stachowiaka (KUL) „Początki mowy o królestwie YHWH”, który — z powodu nieobecności prelegenta — odczytał bp J. Szlaga. W referacie podkreślono trudności z datowaniem tekstów starotestamentowych o królestwie YHWH. Pierwszym pewnym źródłem są „Psalmy o królowaniu YHWH”, ale wiadomo, ile problemów egzegetycznych jest z tym związanych. Należy wziąć pod uwagę wpływy kananejskie o królowaniu bóstw (Melek-Idee). W okresie Sędziów następuje „jahwizacja” idei kananejskiej. Jahweh jako „deus praesens” staje się „deus militans”. Epoka monarchii umocniła ten proces i tu już możemy mówić z pewnością o idei królestwa YHWH.

Ks. L. Tichý z Litomierzyc mówił nt. „Królestwo YHWH w Psalmach i u Deuterolizacja”. Prelegent próbował potraktować teksty chronologicznie, wyróżniając dwie grupy Psalmów mówiących o królowaniu YHWH: 1) grupa Psalmów tzw. tematycznych, gdzie królowanie jest charakterystycznym tematem (np. Ps 29; 93) i 2) grupa Psalmów będących imperatywnymi hymnami (np. Ps 47; 68). Dt-Iz zwraca uwagę na uwalniającą moc królowania YHWH. Teologia Dt-Iz wywarła duży wpływ na późniejsze teksty ST w sensie eschatologizacji myśli o królowaniu Boga.

Ks. J. Marböck (Graz) zajął się tematem „Królestwo Boże w Księdze Daniela”. Temat królestwa Bożego znajduje się w aramejskiej części księgi (Dn 2-7). Królestwo Boże, z jednej strony, jest uważane za królestwo świętych, za nową rzeczywistość (zob. Dn 7), a z drugiej strony Jahweh jest królem prześladowanych i uciskanych w walce z państwem hellenistycznym. W hebrajskiej części księgi królestwo Boże jest zbawieniem w kontekście poprzedzających kosmicznych wydarzeń (zob. Dn 12,1-4).

W wykładzie gościnnym w auli wiedeńskiego uniwersytetu ks. R. Rubinkiewicz (KUL) przedstawił „Królestwo Boże we wczesnożydowskim piśmiennictwie”. Przeanalizował szereg tekstów pseudepigraficznych, jak: etiopską księgę Henocha (zwłaszcza jej części: „Księgę czuwających” i „Księgę snów”), 3. księgę Sybilli, Psalm Salomona, Księgę Jubileuszów, Testament Hioba i Testament Mojżesza. Teksty pseudepigrafów nawiązują do Iz 9, mamy kontekst mesjański. Królestwo Boże jest duchowej natury, Izrael jest duchowym królestwem. Jest nowa Jerozolima i nowa świątynia. W dyskusji podniesiono sprawę apokalipsy i polityki.

Dział wystąpień nowotestamentalnych rozpoczął ks. M.J. Fućak z Zagrzebia: „Królestwo Boże w przepowiadaniu Jezusa”. Prelegent podzielił swoje wystąpienie na trzy części: 1) czas królestwa Bożego, 2) aktanty Królestwa: Bóg i/czy ludzie, 3) miejsce Królestwa lub brak miejsca. W konkluzji prelegent — za G. Lohfinkiem — przyjął trzy kierunki rozwojowe Jezusowego przepowiadania *Basileia tou Theou*: 1) od terażniejszości ku przyszłości, 2) od immanencji Boga w ludzkim działaniu ku rzeczywistości Bożej i 3) od konkretnego miejsca wśród Ludu Bożego ku niezależności przestrzennej.

Jutta Brutscheck z Erfurtu mówiła nt. „Przepowiadanie *Basileia tou Theou* wg Łk i Dz”. Temat ten w podwójnym opus lucanum jest przykładem recepcji przepowiadania Jezusa na temat Królestwa Bożego przez pierwotny Kościół. Cechą charakterystyczną przepowiadania o Królestwie w Łk i Dz jest połączenie Królestwa Bożego z Jezusem Chrystusem, Jego osobą i dziejami. W ten sposób Łk unikał rozdzwieku pomiędzy ziemskim a wywyższonym Jezusem. W tej też perspektywie odnajdujemy Łukasową pneumatologię, eklezjologię i eschatologię. „Odtąd” (Łk 16,16) odnosi nas aż do potroznego przyjścia Pana.

Przegląd zakończył J. Schmatovich (Győr): „*Basileia tou Theou* w listach Pawłowych i Deuteropawłowych”. Tylko w osobie Jezusa jest obecne Królestwo Boże — tak można streścić pawłową teologię przepowiadania Królestwa Bożego. Teologia ta dopomaga nam rozróżnić panowanie Boga, Królestwo Chrystusa i rzeczywistość Kościoła.

Cenna była wymiana myśli między uczestnikami Colloquium wiedeńskiego na temat możliwości współpracy biblijnej pomiędzy Wschodem a Zachodem w nowej sytuacji politycznej. W dyskusji wziął udział przedstawiciel Episkopatu austriackiego przy Österreichisches Katholisches Bibelwerk, bp H. Krätzl i dyrektor Bibelwerku, ks. N. Höslinger. Piszący te słowa wręczył w imieniu polskich biblistów ks. prof. J. Kremerowi medal pamiątkowy Polskiego Towarzystwa Teologicznego w Krakowie jako wyraz uznania za zorganizowanie Colloquia biblica Vindobonensia, które od r. 1980 miały miejsce co dwa lata i w trudnym dla nas okresie były pomostem porozumienia i pomocy.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

Ks. Czesław Krakowiak

INKULTURACJA LITURGII (XII KONGRES „SOCIETAS LITURGICA” — 1989)

O inkulturacji można mówić w dwojakim znaczeniu: inkulturacji liturgii w nowych krajach i kulturach (miśje) oraz w krajach od dawna już chrześcijańskich. O ile inkulturacja w pierwszym znaczeniu wydaje się czymś zupełnie naturalnym, to jednak nie zawsze jeszcze widzi się potrzebę inkulturacji w społeczeństwach od wieków związanych z chrześcijaństwem. Potrzeba taka jednak istnieje z tej racji, że liturgia jest zawsze ściśle związana z życiem ludzi, ich codziennym doświadczeniem. W liturgii życie człowieka wierzącego ma osiągnąć swój najpełniejszy wymiar. Skoro jednak ludzka mentalność, obyczaje, upodobania, środki wyrazu i komunikacji międzyludzkiej, czyli cała kultura podlegają zmianie, nie można tych zjawisk nie uwzględnić kształtując liturgię Kościoła. lecz należy ją stale konfrontować ze zmieniającymi się warunkami życia i aktualną kulturą kolejnych pokoleń.

Inkultuacja w tym podwójnym znaczeniu była głównym tematem XII Międzynarodowego Kongresu „Societas Liturgica”, który odbył się w Yorku (Anglia) w dniach 14-19 sierpnia 1989 r. Po Canterbury, York jest drugą stolicą arcybiskupią w Anglii. Miasto York zostało założone przez Rzymian w 71 r. a jego katedra (York Minster) jest największą budowlą średniowieczną w Anglii (budowę ukończono w 1472 r.) i najwspanialszym przykładem architektury gotyckiej na wyspach brytyjskich. Założone w 1830 r. Kolegium — The College of Ripon and York St. John, należące obecnie do Uniwersytetu w Leeds, udostępniło swoje pomieszczenia uczestnikom Kongresu.

Referat wprowadzający w problematykę Kongresu pt. *Budować mosty* wygłosił prezydent „Societas Liturgica” Donald Gray, duchowny angikański z Londynu. Rozpoczął od stwierdzenia, że mówiąc o inkulturacji należy najpierw mieć na uwadze relację między kulturą a religią. Istnieje bowiem ścisły związek między kulturą rozumianą jako określony styl życia i postępowania, opierający się na przyjętym w danym środowisku systemie wartości a tym, co określa religijne zaangażowanie się człowieka. Nawiązał następnie do wydarzenia z 19.04.89 na stadionie w Liverpool, kiedy to podczas meczu piłkarskiego śmierć poniosło 95 osób. Wydarzenie to stało się okazją nie tylko do uroczystych ekumenicznych modlitw za zmarłych w obydwu katedrach: katolickiej i anglikańskiej, ale także do pewnego rodzaju „pielgrzymki” tysięcy ludzi, nie tylko kibiców piłki nożnej, na stadion, który stał się dla nich jakby „sanktuarium” z własną „liturgią”: śpiewano pieśni, składano kwiaty, organizowano pomoc dla rodzin poszkodowanych i potrzebujących. Wspominając 500. rocznicę urodzin Thomasa Cranmera, który przybliżył ludowi Anglii liturgię chrześcijańską, D. Gray przytoczył jego słowa: „Jest wołą Bożą i Jego nakazem, aby wtedy gdy gromadzi się lud, duchowni posługiwali się językiem przez lud zrozumiałym, by mógł on odnieść z tego korzyść duchową i odpowiedzieć: Amen”. Kwestia języka jest więc sprawą podstawową w przepowiadaniu Ewangelii i w sprawowaniu